

УДК 354:328.185

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-13\(54\)-1525-1534](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-13(54)-1525-1534)

Усатенко Віра Миколаївна кандидат педагогічних наук, Комунальний заклад вищої освіти «Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія» Полтавської обласної ради, старший викладач кафедри педагогічної освіти і гуманітарних дисциплін, м. Кременчук, <https://orcid.org/0009-0004-3942-0413>

Щур Вікторія Андріївна доктор філософії, Комунальний заклад "Балтський педагогічний фаховий коледж", викладач циклової комісії психолого-педагогічних дисциплін, м. Балта, <https://orcid.org/0000-0001-6888-5333>,

Шанскова Тетяна Ігорівна доктор педагогічних наук, доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка, завідувачка кафедри початкової освіти та культури фахової мови, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-1204-0275>

Коновальчук Інна Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-9391-3786>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

Анотація. У статті висвітлено особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Доведено, що технічно підготовлені педагоги позитивно впливають на розвиток творчого потенціалу молодших школярів, сприяють підвищенню ефективності їх навчальної діяльності. Виявлено, що ключовим чинником підвищення якості освіти є професійна компетентність майбутнього вчителя, що включає професійно-технічну та професійну складові. Зазначалося, що система ПТО покликана забезпечити особистісно-професійний розвиток і готовність здобувачів освіти до педагогічної діяльності в сучасних умовах та орієнтуватися на нові тенденції та інновації.

Розкрито структурні елементи професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів, визначені Стандартом вищої освіти України та затверджені наказом МОН України від 23.03.2021 р. № 357. Виокремлено

компетентності, які складають основу професіоналізму вчителів початкових класів.

Акцентовано увагу на важливості використання методу кейсів у розвитку професійної компетентності студентів. Підкреслюється важливість педагогічної практики, яка поєднує теоретичну підготовку з практичним досвідом і створює умови для свідомого професійного розвитку. З'ясовано, що показниками розвитку професійної компетентності майбутніх учителів у рамках нової освітньої парадигми є наявність професійних умінь і знань, оволодіння сучасними педагогічними технологіями, сформовані психолого-педагогічні компетенції, соціальна активність, комунікативні здібності, лідерські якості, креативність, любов до дітей та інші важливі професійно-особистісні якості.

Ключові слова: професійна компетентність, початкова школа, вчителі, навчальний процес, навчальна діяльність, сучасні підходи.

Usatenko Vira Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences Communal Higher Educational Institution "Kremenchuk Humanitarian and Technological Academy" of the Poltava Regional Council Senior Lecturer at the Department of Pedagogical Education and Humanities Disciplines, Kremenchuk, <https://orcid.org/0009-0004-3942-0413>

Shchur Viktoriia PhD, Municipal Institution "Balta Pedagogical Professional College", teacher of the cyclical commission of psychological and pedagogical disciplines, Balta, <https://orcid.org/0000-0001-6888-5333>

Shanskova Tetiana Igorivna Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zhytomyr Ivan Franko State University, Head of the Department of Primary Education and Culture of Professional Language, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-1204-0275>,

Konovalchuk Inna Mykolayivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Primary Education and Culture of the Professional Language Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-9391-3786>

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS: MODERN APPROACHES

Abstract. The article highlights the peculiarities of the formation of professional competence of future primary school teachers. It has been proven that

technically trained teachers have a positive effect on the development of the creative potential of younger schoolchildren, contribute to increasing the effectiveness of their educational activities. It was revealed that the key factor in improving the quality of education is the professional competence of the future teacher, which includes vocational and technical and professional components. It was noted that the VET system is designed to ensure the personal and professional development and readiness of education seekers for pedagogical activities in modern conditions and to focus on new trends and innovations.

The structural elements of the professional competence of future elementary school teachers, defined by the Standard of Higher Education of Ukraine and approved by the order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated March 23, 2021 No. 357, are revealed. The competencies that form the basis of the professionalism of elementary school teachers are highlighted.

Attention is focused on the importance of using the case method in the development of students' professional competence. The importance of pedagogical practice is emphasized, which combines theoretical training with practical experience and creates conditions for conscious professional development. It is found that the indicators of professional competence development of future teachers within the framework of the new educational paradigm are the presence of professional skills and knowledge, mastery of modern pedagogical technologies, formed psychological and pedagogical competencies, social activity, communication skills, leadership qualities, creativity, love for children and other important professional and personal qualities.

Keywords: professional competence, primary school, teachers, educational process, training, educational activity.

Постановка проблеми. Підготовка професійно компетентних майбутніх учителів початкових класів є важливою складовою сучасного реформування освіти, ключовою метою якого виступає формування фахівців, здатних працювати відповідно до вимог нової освітньої парадигми. Актуальність цього процесу зумовлена висуванням нових критеріїв до педагогічної діяльності, професійного й особистісного самовизначення та саморозвитку вчителя, його вміння проєктувати та реалізовувати гуманістично спрямовані освітні системи й технології, а також забезпечувати належний рівень професійної компетентності та готовності до розв'язання завдань початкової школи.

Сучасна система освіти має відповідати високим очікуванням суспільства щодо особистості вчителя початкових класів. Очевидно, що досягнення освітніх результатів учнів значною мірою залежить від особистісного потенціалу, загальної та професійної культури педагога. Перехід до нової освітньої парадигми, у центрі якої — культура та формування всебічно

розвиненої особистості, визначає стратегічні орієнтири вищої освіти. Майбутній учитель початкової школи має бути здатним до гнучкого мислення, інноваційного підходу та швидкої адаптації до змін у сфері освіти. Це можливо лише за умови високого рівня його професійної компетентності та сформованості необхідних професійних умінь, що й підкреслює актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні аспекти формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи є предметом дослідження багатьох науковців, зокрема, поглиблені дослідження в цьому напрямі проводили і здійснюють Н. Безлюдна, А. Конох, І. Пальшкова, О. Поляновська, Л. Прокопів, Л. Романишина та ін.

Актуальність теми наукової статті підкреслює важливість формування професійної компетентності, якою повинен володіти майбутній вчитель початкових класів, і базується на дослідженні проблем та особливостей формування цих умінь у студентів вищих навчальних закладів.

Метою статті є розкриття особливостей формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи з практичної точки зору.

Виклад основного матеріалу. Розбудова системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні є невід'ємною частиною загального процесу модернізації освіти. Ці зміни передбачають запровадження нових стандартів вищої освіти, оновлення та перегляд освітніх програм, їх змісту, форм і методів навчання. Педагогічна підготовка забезпечує набуття студентами необхідних знань і навичок, розвиток професійної компетентності, розуміння культурних цінностей особистості, оволодіння сучасними освітніми технологіями та здатність швидко реагувати на вимоги нової освітньої парадигми. Тому «експертиза» базується на поєднанні знань, практичних навичок, досвіду та відповідних моделей поведінки.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів, здатних креативно мислити, формувати навчальний процес, генерувати та реалізовувати нові ідеї, впроваджувати інноваційні технології у власну педагогічну діяльність. Технічно підготовлені вчителі початкових класів сприяють розвитку творчості молодших школярів і допомагають їм досягти кращої успішності.

Факторами підвищення якості освіти є професійна компетентність майбутнього вчителя початкових класів, яка включає предметно-змістову, технічну та професійно-особистісну складові. Предметно-змістовий компонент передбачає наявність у майбутнього вчителя знань із предметів, які викладають, суміжних предметів, предметів, що виражають квінтесенцію навчального предмета, який оволодівають учні, теоретичних знань з основ

наук, що стосуються особистості людини. Технологічна складова включає перевірені фахові знання, тобто навички. Ця складова забезпечується інформаційно-інноваційними технологіями на основі комплексного діагностичного та наукового розуміння педагогічної ситуації та прогнозу на майбутнє. Професійно-особистісний компонент включає особистісно-творчі здібності [1, с. 114]. Система професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи покликана забезпечити особистісно-професійний розвиток, самовизначення та суб'єктну готовність здобувачів освіти до професійної діяльності в сучасних умовах з урахуванням нових тенденцій та інноваційних підходів, що характеризують:

- ☐ перехід від традиційної системи освіти до інноваційної;
- ☐ посилення культурологічної спрямованості підготовки майбутніх учителів;
- ☐ використання активних, інтерактивних розвивальних та ігрових методів проектування навчального процесу;
- ☐ перехід педагогів від традиційної навчальної діяльності до навчальної діяльності із залученням молодших школярів до самостійної пізнавальної діяльності;
- ☐ оновлення змісту освіти шляхом зміни співвідношення знань і діяльності;
- ☐ переорієнтація цілей і критеріїв якості педагогічної діяльності на розвиток професійних компетенцій та набуття спектру педагогічних компетенцій [2, с. 92].

Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи базується на таких аспектах: специфічному (у галузі предмета, що викладається); системний (через розвиток професійних компетентностей молодших школярів); психолого-педагогічний (педагогічні напрями виховної діяльності); аутопсихологічний (відображення сфери навчальної діяльності) [3, с. 186]. Ефективність процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи в системі вищої освіти залежить від повноцінної реалізації всіх його складових.

Підготовка професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи здійснюється відповідно до Стандарту вищої освіти України, затвердженого та введеного в дію наказом МОН України від 23.03.2021 № 357 [4].

Відповідно до положень цього стандарту складовими професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи [4] є:

1. Вміння говорити та писати місцевою та іноземною мовами.
2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати державні ресурси, інформаційно-комунікаційні технології та цифрові технології, займатися професійною діяльністю.

3. Здатність інтегрувати та реалізовувати фахові знання як змістову основу освітніх галузей державного стандарту початкової школи: мова і література, математика, природознавство, технології, інформатика, суспільствознавство та здоров'я, громадянська історія, мистецтво, фізичне виховання.

4. Уміння керувати власним емоційним станом та налагоджувати конструктивну співпрацю з учасниками навчально-виховного процесу формує мотивацію молодших школярів до навчання та організації пізнавальної діяльності.

5. Можливість створення центрів навчання, виховання та розвитку молодших школярів.

6. Уміння створювати програму початкового навчання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвивати їх критичне мислення та формувати ціннісні орієнтації.

7. Уміння моделювати зміст відповідно до очікуваних результатів навчання, добирати оптимальні форми, методи, прийоми та засоби розвитку базових і професійних компетентностей молодших школярів у рамках вивчення освітніх розділів державного стандарту початкової освіти: мовного, літературного, математичного, природничо-технічного, інформатичного, соціально-медичного, громадянського, історичного, художнього, фізичної культури.

8. Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані в початковій освіті, використовуючи педагогічні методи для формування суджень з урахуванням соціальних, наукових та етичних аспектів.

9. Уміння оцінювати різні види навчальних досягнень учнів початкової школи на основі компетентнісного підходу.

10. Можливість брати участь у професійно-освітній діяльності з широким колом дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі.

11. Уміння проводити профілактичні заходи щодо охорони життя і здоров'я дітей молодшого шкільного віку, надавати медичну допомогу, реагувати та запобігати булінгу та різним формам насильства.

12. Здатність передавати інформацію, ідеї, проблеми, рішення та особистий досвід спеціалістам і неспеціалістам у середовищі початкової школи та вести дискусію в дусі партнерства.

Професійна діяльність майбутніх учителів початкових класів базується на підготовці їх як вузькоспеціалізованих фахівців, які повинні знати освітні потреби своїх учнів.

Варто також зазначити, що відповідно до положень професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року №

1225 [5], професійна компетентність учителя початкових класів визначається як інтегрована характеристика його професійної діяльності та ґрунтується на сукупності ключових і професійних компетентностей. До них належать мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, інклюзивна, здоров'язбережувальна, проєктувальна, прогностична, організаторська, оцінно-аналітична, інноваційна, рефлексивна компетентності, **а також** здатність до навчання впродовж життя та освітнього партнерства, що забезпечують ефективне виконання професійних функцій педагога в умовах сучасного освітнього середовища.

Важливе значення для формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи має використання методу кейс-стаді. Кейс-метод за своєю сутністю та змістом є складною, багатоаспектною науковою проблемою, що включає аналіз розробки та впровадження кейсів у навчальний процес, засновану на принципах діяльнісно-компетентнісного підходу. З початку 20 століття метод кейс-стаді розглядається дослідниками як необхідна частина підготовки фахівців, здатних поєднувати теоретичну підготовку з практичними навичками.

Наразі увага до методу кейс-стаді актуалізується, виходячи з основної мети освіти в сучасному суспільстві – «навчання впродовж життя». Використовуючи у навчальному процесі метод кейс-стаді, майбутні вчителі досягають таких позитивних ефектів, як:

- набуття навичок усного спілкування та аргументування своєї позиції;
- усвідомлення того, що в більшості ситуацій реального світу немає єдиного правильного рішення;
- формування впевненості в собі та силі, віри в те, що в реальній ситуації вони можуть подолати будь-яку проблему;
- формування навичок раціональної поведінки в умовах неповної інформації, характерної для більшості практичних ситуацій тощо.

Сучасні стандарти підготовки педагогів демонструють тенденцію до зростання значення практичних знань у навчальних програмах, утім, їх обсяг часто залишається недостатнім. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів через проходження педагогічної практики виступає ключовим елементом освітнього процесу, який створює необхідні умови для набуття ними професійних навичок.

– Мотиваційно-ціннісний компонент (усвідомлення важливості професійної діяльності в навчальному процесі; інтерес до професійної діяльності, що характеризує потребу викладача в знаннях з метою оволодіння ефективними методами організації практичної діяльності та взаємодії з різними категоріями студентів; потреби в постійному професійно-педагогічному самовдосконаленні, саморозвитку; системи цінностей актуалізації в професійно-педагогічній

діяльності, стимулювання творчої діяльності; розуміння сутності професійно-педагогічної діяльності, побудованої на гуманістичних цінностях суспільства, відповідальності за результати своєї діяльності;

– когнітивний компонент (знання у сфері педагогічної практики; уміння самостійно визначати цілі та завдання педагогічної діяльності; уміння забезпечувати інформаційну базу діяльності; уміння прогнозувати результати практичної діяльності; уміння оцінювати досягнуті результати; здатність адаптувати та перебудовувати практичну діяльність). – операційно-діяльнісний компонент (вміння організовувати власну діяльність і діяльність учнів на засадах гуманістичної освітньої спрямованості; уміння використовувати методи і форми, що активізують пізнавальну діяльність учнів; уміння будувати ефективні стосунки з оточуючими на засадах толерантності та поваги; уміння адекватно сприймати ситуацію, уміння співпрацювати; уміння усвідомлювати себе, власні мотиви та здібності у сфері професійної діяльності). педагогічна діяльність і спілкування, відстоювати свою точку зору, розв'язувати конфлікти в процесі спілкування;

– рефлексивний компонент (самооцінка власної професійної діяльності; усвідомлення та розуміння мети та завдань; творче осмислення та подолання проблемних проблем; прогнозування ситуацій та прийняття управлінських рішень, що передбачають можливий розвиток подій; оволодіння методами психологічної саморегуляції, розвиток навичок релаксації).

Варто підкреслити, що педагогічна практика відіграє ключову роль у становленні професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів. Вона забезпечує інтеграцію між теоретичними знаннями та практичним досвідом, створюючи передумови для усвідомленого й мотивованого професійного саморозвитку. На сучасному етапі підготовки педагогів головною метою педагогічної практики є розвиток професійної компетентності у відповідності до вимог чинних професійних стандартів та ідей реформи Нової української школи [7, с. 87].

Проектування освітнього середовища для професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи забезпечує інтеграцію всіх функціональних і структурних компонентів. Ретельне дотримання принципів єдності, наступності та взаємозв'язку цих компонентів є визначальною умовою для розширення й поглиблення освітнього процесу, що сприяє безперервному розвитку спеціалістів та їхньому переходу на якісно вищі рівні професійної компетентності.

Професіоналізм майбутнього вчителя початкових класів визначають здатність ефективно виконувати завдання педагогічної діяльності, гнучкість у пристосуванні до змін і нововведень у початковій освіті, упровадження сучасних технологій у навчально-виховному процесі та вміння вибудовувати

результативний діалог у різних взаємодіях. Системи «вчитель–учень» та «учень–учень» повинні ґрунтуватися на взаємній повазі, розумінні індивідуальних особливостей молодших школярів, контролі їх емоційного стану, а також глибокому усвідомленні контексту їх життя. Важливо, щоб майбутні педагоги не тільки володіли сучасними педагогічними технологіями, а й ґрунтовними науковими знаннями.

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать, що професійна компетентність майбутнього вчителя початкової школи формується як наслідок його творчої професійної діяльності.

Вчитель із високим рівнем компетентності здатний ефективно виконувати освітні та виховні завдання, сприяючи формуванню в молодших школярів якостей, затребуваних суспільством. Становлення професійної компетентності майбутніх педагогів у контексті нової освітньої парадигми визначається сукупністю таких професійних характеристик: ґрунтовні знання та володіння сучасними технологіями навчання, обізнаність у психолого-педагогічних аспектах, соціальна активність, вміння налагоджувати спілкування, лідерські здібності, творчий підхід до роботи, любов до дітей та інші ключові якості.

Література:

1. Пальшкова І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах сучасного закладу вищої освіти. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки. 2018. № 1. С. 113–118.
2. Поляновська О. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи: теоретичний аспект. Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія. 2014. Вип. 31. С. 89–94.
3. Романишина Л. М., Конох А. П. Особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі педагогічної практики. Вісник Запорізького національного університету. 2012. № 1(7). С. 90–94.
4. Стандарт вищої освіти України. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь – бакалавр. Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність – 013 Початкова освіта: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357.
5. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736.
6. Безлюдна Н. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі використання методу кейс-стаді. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2018. Вип. 17. С. 150–156.
7. Прокопів Л. Особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів НУШ у процесі педагогічної практики. Acta Paedagogica Volyni-enses. 2021. № 6. С. 82–88.

References:

1. Paljshkova, I. (2018). *Formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovoji shkoly v umovakh suchasnogho zakladu vyshhoji osvity* [Formation of professional competence of future primary school teachers in the conditions of a modern institution of higher education]. *Naukovyj visnyk Pivdenoukrajinskogho nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu im. K. D. Ushynskogho. Pedagoghichni nauky – Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynskiy. Pedagogical sciences*, 1, 113-118 [in Ukrainian].
2. Poljanovsjka, O. (2014). *Formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovoji shkoly: teoretychnyj aspekt* [Formation of professional competence of future primary school teachers: theoretical aspect]. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Ser.: Filosofija, pedagoghika, psykhologhija – Bulletin of the Institute of Child Development. Ser.: Philosophy, pedagogy, psychology*, 31, 89-94 [in Ukrainian].
3. Romanyshyna, L. M. & Konokh, A. P. (2012). *Osoblyvosti formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u procesi pedagoghichnoji praktyky* [Peculiarities of the formation of professional competence of future primary school teachers in the process of pedagogical practice]. *Visnyk Zaporizjkogho nacionaljnogho universytetu – Bulletin of Zaporizhzhya National University*, 1(7), 90–94 [in Ukrainian].
4. *Standart vyshhoji osvity Ukrainy. Pershyj (bakalavrsjkyj) rivenj vyshhoji osvity. Stupinj – bakalavr. Ghaluzj znanj – 01 Osvita/Pedagoghika. Specialnistj – 013 Pochatkova osvita: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.03.2021 № 357* [Standard of higher education of Ukraine. First (bachelor) level of higher education. Bachelor's degree. Field of knowledge - 01 Education/Pedagogy. Specialty - 013 Primary education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated March 23, 2021 No. 357] [in Ukrainian].
5. *Profesijnij standart za profesijamy «Vchytelj pochatkovykh klasiv zakladu zaghaljnoji serednjoji osvity», «Vchytelj zakladu zaghaljnoji serednjoji osvity», «Vchytelj z pochatkovoji osvity (z dypломom molodshogho specialista)»:* *Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torghivli ta siljskogho ghospodarstva Ukrainy vid 23.12.2020 № 2736* [Professional standard for the professions "Teacher of primary classes of a general secondary education institution", "Teacher of a general secondary education institution", "Teacher of primary education (with junior specialist diploma)": Order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine dated 23.12. 2020 No. 2736] [in Ukrainian].
6. Bezljudna, N. (2018). *Formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovoji shkoly u procesi vykorystannja metodu kejs-stadi* [Formation of professional competence of future primary school teachers in the process of using the case study method]. *Problemy pidgotovky suchasnogho vchytelja – Problems of modern teacher training*, 17, 150-156 [in Ukrainian].
7. Prokopiv, L. (2021). *Osoblyvosti formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv NUSh u procesi pedagoghichnoji praktyky* [Peculiarities of formation of professional competence of future teachers of NUS in the process of pedagogical practice]. *Acta Paedagogica Volyni-enses – Acta Paedagogica Volyni-enses*, 6, 82–88 [in Ukrainian].